

ג. משנה ז' שם
ו' רבנים פסקו ו'
החלטת ערובין
ה' שם במקשה ו' טור
ז' שם הרמב"ם שם
ז' מקשה שבת ליד
דקמפורש לה שם
במקרה ח' טור בשם
הרמב"ם שם ט' שם
במקרה ליד ותערובין
ציוי ו' רבנים שם, וכן
פרש רמ"א

(6) וְשִׂוְאֵי. אֵלֶּל בַּת כֹּהֵן לְיִשְׂרָאֵל עִיָּה אוֹ בַת חִיָּה לְעִיָּה אֵינוֹ מִצְוָה, שְׂרִירָת וְזִמְרִירָת הָיָה קְשׁוּרָת מִצְוָה, עִיָּה: (3) חֲסִיר. אֲפֹלֶה אֵינִי גְמָרָה פְּסָחִים. וְכֹתֵב הַמֶּלֶךְ בְּסִימָנוֹ תִּרְעֵי סִיָּק דִּ דְּאֵם אוֹמְרִים חֲכָם. אוֹ שִׁיעָא לְפָקֵחַ עַל עֶסֶק רַבִּים. אוֹ שְׂמִיָּה חֲזַן לְעִירָא וְצִידִד

פֶּאוֹר הַלֵּכָה

זכר להם בערוב עלידי אחר או ששפיהו בעצמו. ובעונותינו הרבים
הרבה אנשים טועין בזה וסוקרין שבוין שבעליהבת היום הערוב
מתרין כל בביבתו לילך על סמך זה:

* ואם ערב, ערובו ערוב. עין במשנה בירוקה. והנה לפי מה שכתבנו לקדמה דרב פוסקים קביעה להו כהשחולקין בהסמך. מפילא פאן אפלו בדעבר אין ערובו ערוב; ומכל מקום נראה ללי, אם הניח הערובי' החומץ בבין השמשות דבני התורה, ולרובי יוסי הנה הזמן הוא צדון יום גמור ובשבת לר' עין שם, יש לסלק: * **אכל ערובו בין השמשות**. נסתפקתי, ואנכל דבין השמשות דבני התורה, ומסתכל דאמר אחר השמשות נמי מצינ, או דנאק דבין השמשות דבני יוסי יהוא אחר דאכל בין השמשות דבני יהוא, אבל הא לא מספקני וכו'.

דלכלי שלמא הוי סעודת מצור; אכן אם ידוע שלא יתהגי שם כפר
לילף לשם ולשמחה. וצין לעיל בסימן שלט בבאור הלכה דבור המ
בכון לבקר בכון זה ישהשקמה במקונו, אם לא שבהליכתו שם יוכ
(ס) אינו חכם, ודחשיב זה מצוה פיון שבא מן הדרך; ודעת האלה
לפסח על עסקי רביס) או ללכת לבית מילה או להתפלל במניין,^(א)
אכן לבדיון שבויים, וחקמה הבאה לילד, והבא להציל מן הפותים,
מיהו, פשוט דמדי בשמחה של הור, אבל לפי מה שפצי בעני
ביתחורבות זכרים ונקבות, לזה בודאי אין לערב, דמקרי דכרעב
בפשו דחם מלגף ואם, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום "אשש
יגבו כמון. ואם יש גזה חשש סבה, אף בלא ערוב מסר לבדו
ורבין קנה שם ערוב משום צרך מצוה, מסר לו ללכת אלפים
ורבין קנהה בין השמשות, וכלעיל בסימן דא סעיף א), ועריכה חת
כיו^(א) משום דאסור תחומין הוא דרבין^(א) וספקא לקלא^(א), (יג) ומכל
ר, עין שם: (י) ערובו ערוב. ותישחולקין דסעיף ג (ד) סביא לה
לו לשנים וכד'. דין זה נזכר לעיל בסימן שצנ סעיף ג, אלא דשם
תחומין גם כן דינא דבי; ותישחולקין סביא להו דדונא בעיר
(טו) אלא דוקא הראשון, משום דמוקמינן לערוב אחתמה וכוונא
השמשות, דאין שיה פזה חוקה. וצין בבאור הלכה שפכנו דר

[illegible]

הַלְבוֹת עֲרוּבֵי תַּחֲוּמִין סִימָן תַּמּוּ תַּמּוּ

ביאורים ומוספים

17) ולענין ברכה כשימערב ברגליו, נחלקו הפוסקים בדבר. דעת הפמ"ג (א"א ס"ק ד') שאין לברך על עירוב ברגליו, ובטעם הדבר כתב משום שאין מברכים על דברים שבלב, כמו שמצינו מטעם זה שאין מברכים על ביטול חמץ בערב פסח, שתקנת ברכה נאמרה רק על אמירה או על עשייה ולא על דברים שבלב. אכן, מור"י התוספת שבת (ס"ק י') מוכח שכבר שיש לברך אף על עירוב ברגליו, שכתב לענין מי שעירב ברגליו ביום טוב הסמוך לשבת, שמבואר בבביתא (עירובין לח, א) שלדעת הסוברים שהם קדושה אחת אינו מערב ביום השני, שרש"י פירש (שם) שאין צריך לערב, וכתב שלדעת הרמב"ם יש לפרש את הבביתא כפשוטה, שאסור לערב משום ברכה לבטלה, ומוכח שלולא שכבר עירב היה מברך על עירוב ברגליו.

סימן תטז

דין עֲרוּבֵי תַּחֲוּמִין בְּיוֹם־טוֹב שֶׁחָל לַהֲיוֹת סָמוּךְ לַשַּׁבָּת

[משנ"ב ס"ק א]

בְּיוֹם־טוֹב וְשָׁבָח וְכָן שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גְּזֵלוֹת נְשִׂי קָרְשׁוֹת הֵן. 1) ואם חל יום כיפור בערב שבת או ביום א' [בזמן שמקדשים על פי הראיה], כתב הרמב"ם (פ"ח מהל' עירובין ה"ז) ששבת ויום כיפור קדושה אחת הם, ודינם כמבואר להלן (ס"ק יא) לענין שני ימים של ראש השנה. אמנם בזמנינו לא יחול יום הכיפורים סמוך לשבת.

[משנ"ב ס"ק ו]

דְּכִילִם אֶקְדָּר אֶרְךָ וְשָׁבִיבָה לָהּ. 2)

2) ואף שלענין ביטול ביום טוב הראשון של ראש השנה לצורך היום השני של ראש השנה, כתב השו"ע לקמן (סי' תקנ"א) שאסור משום שדוקא לחומרא נוקטים אנו ששני הימים נחשבים כיום אחד אחר אצל לקולא לא, כתב המג"א (שם ס"ק א) שדוקא לענין ביטול מהמזרים, משום שלפי האמת היום הראשון הוא העיקר והשני חול, ונמצא ממשל מיום טוב לחול, אבל לגבי עירוב, כשהניח ליום הראשון אין טעם לאסור את היום השני, כי אם הוא יום טוב כמו הראשון הרי הוא נמשך אחר הראשון, ואם הוא חול מותר ללכת בלא עירוב.

ובבית"ל שם (ד"ה ואפילו) הביא בשם הגר"א, שלדעת הרמב"ם מותר לבשל מהיום הראשון של ראש השנה לחבירו, וכמו שהתירו בעירוב אחד ללכת בשני הימים. [ותמוה על כך, שהרי היום הראשון הוא קודש מן התורה, ואין הותר לבשל בו ליום השני. ראה שם מה שתירץ].

[משנ"ב ס"ק יא]

וְלֹא־פָּקִי שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה. 3)

3) ובאופן שחל אחד משני הימים של ראש השנה בשבת, כתב בספר נתיבות שבת (פמ"ח הע' ה') שאם חל היום השני [בזמן שמקדשין על פי הראיה] בשבת אין השבת נחשבת לקדושה אחת עם ראש השנה, ולכן אם נאכל עירוב ביום הראשון לא יוכל ללכת ביום השני על סמך מה שהניח עירובו בראשון, כיון שהשבת נדונית כקדושה בפני עצמה וצריכה עירוב לעצמה. ואם חל היום הראשון של ראש השנה בשבת והניח עירוב ליום הראשון, אין צריך שידעה העירוב קיים ביום השני, כיון שהיום השני נמשך אחר קדושת היום הראשון.

[משנ"ב ס"ק יב]

נִקְטִינָה לְהַקֵּל מִשּׁוּם דִּהוּא מְלֵקָה דְּרַבְנָה. 13)

13) ואם באו שניהם לשאול בבת אחת, בשורת נחדע בזהחיה (מהדור"ק ירד סי' סה) הכתפך בדבר, והוסיף מדברי הגמרא שנקטה מקרה שאחר ערב עבור שנים, ולא בשנים שעירבו, ומשמע שבאה ללמד שאפילו כששאל על שניהם בבת אחת הרי זה מותר. אמנם תמוה, שהרי אפילו באיסור דרבנן אין מקילים כשבאו לישאל בבת אחת, כמבואר ברמ"א לקמן (סי' תלט ס"ב) לגבי בדיקת חמץ. שאם הכניס עכבר חמץ לאחד משני בתים ובאו שניהם לישאל בבת אחת, חייבים שניהם לבדוק, כדן שנים שהלכו בשני שבילין שאם נשאלו שניהם בבת אחת שניהם טמאים ונראה משנ"ב שם ס"ק ח).

[בה"ל ד"ה נאל עתבו]

הַמַּעֲקָר הָיָה מְצוּיָה מְלֵקָה דְּרַבִּי יוֹסֵי. 14)

14) ולעיל (סי' רסא ס"ב ד"ה ושעור) כתב, שהוא ספק אם הלכה כרבי יהודה או כרבי יוסי. מאידך, כשעשה"צ לעיל (סי' רלג ס"ק כא) כתב, שבעת הדחק יש לסמוך על דעת רבי יוסי.

[משנ"ב ס"ק יג]

מִקָּל מְקוֹם שֶׁיֵּין לִזְמַר וְצִנְוִי שֶׁלֹּא לִילֵךְ בְּלִי עֲרוּבֵי. 15)

15) מקור דבריו הוא מהמג"א, שהביא סברא זו ליישב איך ניתן לומר 'וציוני' על דבר שאין בו חומרא, כלומר שציוני הוא איסור, וכאן יש רק היתר, וקשה זו הקשה הראב"ד (פי' מהל' עירובין הכ"ד) על הרמב"ם, שפסק שבשם שמברכים על עירובי חצרות כך מברכים על עירובי תחומין. הקשה הראב"ד, שאינו דומה לעירובי חצרות ושתופי מבואות, כיון שיש בהם היכר לשבת שלא להוציא לרשות הרבים [ונמצא שיש חופלת בעירוב שמפרישם מאיסור הוצאה, וחופלת זו חשובה דבר מצוה], אבל עירוב תחומין קולא הוא [שהרי אינו אלא מעתק את איסור התחומין למקום אחר לתועלת המערב]. והמגיד משנה (שם) יושב, שבשם שבעירובי חצרות באה הברכה על חקנת האיסור שאסרו חכמים לטלטל מבית לחצר בלא עירוב, כך גם בעירובי תחומין שבלא תקנתם היה אסור להלך יותר מאלפיים אמה, ונצטוו לעשות עירוב תחומין בכדי להלך אף יותר מאלפיים.

[משנ"ב ס"ק יד]

יַעַל מְצוֹת עֲרוּבֵי. 16)

16) ולענין המניח פת לעירובי תבשילין ורוצה שהפת תשמש גם כעירובי תחומין, האם צריך לברך ב' פעמים או די בברכה אחת לשניהם, כתב השע"ת (סי' שצ"ה ס"ק א) שמברך ברכה אחת, וכמו שפסקו האחרונים לענין עירובי חצרות ועירובי תבשילין, שכשעושה את שניהם בפת אחת מברך ברכה אחת לשניהם. ונוסח הברכה, כתב במשנ"ב לעיל (סי' שס"ו ס"ק עט) שמברך 'על מצות עירובין', ומקור דבריו מהא"ר (סי' שצ"ה ס"ק א) שכתב שכשמברך על מצות עירוב חצרות עם שיתוף מבואות אומר 'על מצות עירובין', ואם מברך על שני עירובי חצרות מברך 'על מצות עירוב'. והח"י אדם כתב (כלל קב סי"ח), הביאו המשנ"ב (שם) לענין עירובי חצרות ועירובי תבשילין, שמברך 'על מצות עירובי תבשילין העירובי חצרות', ולדבריו גם כאן יאמר 'על מצות עירובי תבשילין העירובי תחומין'.

[משנ"ב ס"ק טז]

אֶבֶל אִם עֲרַב בְּרַגְלָיו, בְּכִנְיָה לְחוּר סָגִי בְּשֶׁהֵלֵךְ לְשִׁמּוֹ. 17)

הלכות ערובי תחומין סימן תמו

לשבת יום-טוב, (יב) אף-על-פי שהיא ערוב אחד לרוב אחת לשני הנמים, צריך שיהיה הערוב במקומו מצוי כליל הראשון *ובכליל שני כל בין-השמשות. (יג) כיצד הוא עושה, מוליכו בערב-יום-טוב או בערב-שבת ומחשיף עליו ונוטלו בידו וקא לו (יד) אם היה ליל יום-טוב, *ולמחר מוליכו לאותו מקום ומניחו שם עד שתחשיף, (טו) ואוכלו אם היה ליל-שבת או מביאו אם היה ליל יום-טוב, מפני שהן שתי קדשות, ואינם כיום אחד כדי שנאמר מליל ראשון קנה הערוב לשני ימים. ונאכל הערוב בראשון, קנה הערוב לראשון ואינו ערוב לשני. יערב בגליו בראשון, צריך לערב (טז) בגליו בשני, והוא שילך וינעמד (יז) באותו מקום ויחשב (שם) בלבו שיהנה שם שבתה, (יח) ולא יאמר כלום *מפני שאכור לעשות (יט) שום הקנה מיום-טוב לשבת או משבת ליום-טוב אפילו בדבור, (כ) וכל-שכן שאינו יכול לערב בפת שלא ערב בו כבר ביום הראשון, מפני שהיה צריך לקרות עליו שם ערוב ונמצא מכין. ערב בראשון במאכל, אם רצה לערב בגליו בשני הרי זה ערוב, (כא) ואם רצה לערב בפת, צריך לערב (כב) באותה הפת (כג) עצמה

באר היטב

(ג) ולא יאמר, ואם אמר, הרי ערוב, ב"ח, ואם ערב בפת שלא ערב בה מאתמול, לא הרי ערוב, רש"א, ב"י, וצ"ח ט"ז:

א"ש. וישמע מדרשו בכדי להתפלל שם בעצמה או שצ"ח דבר מצוה פשוט דרבי השולח זה הרי כלצ"ח דול, ט"ז:

שערי תשובה

הפוכים ויכן בלבו לקחת שם שבתה, ש"כ לא יחיד למקומו, כיון שנהגה כן שבתה אין לו ממקום שבתה רק ב' אלים לעד מקומו, רק יכול ללך משם להעיר מחוץ ספקו, אך אם הוא י"ט הסמוך לשבת אין להמיר כ"א כשהוא צריך לע"י לזכר נחמץ כלצ"ח דול, ט"ז. וישמע מדרשו בכדי להתפלל שם בעצמה

באר הלכה

לענין אם נאכל ערובי בין-השמשות, דעת הרשב"א בעל התוספות ובשבת ל"ד, אם חזרן דנאכל ערובי בין-השמשות אין שיהיה בזה לומר חזקת כשרות [דנאכל אם יש לנו ספק אם נאכל מבעוד יום או משחשכה או בהרמיה מבי נטמאה, פליגן להקל דנטמאה משחשכה, דהעמידה על חזקתה שהיתה טהורה עד עתה או שהיתה נקמה עד עתה, מה שאין כן היכא דחזרן בין השמשות שנתקלקלה, הרי כמו שהיה בין-השמשות, דאנו דנין על סומן ההוא ולא שיהיה בזה חזקת כשרות], אבל דעת הרשב"א בחדושי לעובדין דף ע"ו תרשבי"א שם, ונאכל ערובי בין-השמשות אף בהחזקת פליגן להקל, דמי זה לתרומה ספק ונטמאה מבעוד יום או משחשכה, צ"ח שם, ואמרינן לגמשי דפברתו הוא, דכיון דספק לנו אימת נאכל, פליגן דבדאי היה קיים הערוב עד וזמן שצריך להתקיים מדינא:

* ובכליל שני כל בין-השמשות. צ"ח בסימן תטו סעיף כ: * ולמחר מוליכו. לכאורה צ"ח שיהיה צ"ח בעצמו וישוב עד שתחשיף לפה לו לקחת הפת, הלא מפילא קנה שבתה בישיבתו שם, דהלא אמרין דאם ערב בפת בראשון יכול לערב בגליו בשני, כמו שכתב בסוף הסעיף: וברבנן וינעמן מצאית שצריך פנה על המשנה, ורצה לומר דחזרן אחר, דער פאן לא אמרין דכחל לערב בגליו בשני אלא כשנאכל הפת, אבל הפוסקים לא הביאו זה, ואדרבה, אף ביום הראשון אפשר משום חושש שמא למחר יזכר לו ונראה דעל-ידי שליט מנר, וגם בתחלה שכתב כיצד הוא עושה מוליכו, וכו', הכונה גס"כ על-ידי שליט, דעל-ידי עצמו, כיון שיושב עד שתחשיף אינו צריך להשהה, אף ביום הראשון אפשר משום חושש שמא למחר יזכר לו לילך בעצמו לערב בגליו ודברגליו לכלי עצמה לא מהני לשני הנמים היבא דשתי קדשות הן, ועל-כן לוקח אחר פת פן נמצא מקום המשתמר להניחו שם, ויכול להניחו שם לשם ערוב בהדיא על שני הנמים: * מפני שאסור לעשות שום הקנה מיום-טוב לשבת וכו'. צ"ח במשנה ברוכה והוא הדין

ליום שני, ואף שיהיה שלא יאמר כלום (יב) רק שישב עד שתחשיף, וברקמה: (יד) ולא יאמר כלום. ואם עבר ואמר, אפילו הכי קונה שבתה [אחרונים]: (יט) שום הקנה מיום-טוב לשבת. והוא הדין לצ"ח שני ימים טובים של גליות, שאסור להכין מיום-טוב לתבוא [ח"א]: (כ) וכל-שכן שאינו יכול וכו'. ואפילו (יג) בדיעבד לא מהני כשערב בפת, כיון שבפסע הראשון לא ערב אלא בגלל, וכן בטה שכתב המספר לקמה דנאכל באותה הפת עצמה, אם עשה בפת אחר, אפילו בדיעבד לא הרי ערוב: (כא) ואם רצה לומר, מה שאין כן אם אינו צריך לו לומר כלום ואין בו משום הקנה, כ"ל: (כב) באותה הפת וכו', שאינו צריך לומר וכו'. ורצה לומר, מה שאין כן אם יקח פת אחר, צריך לקרות עליו שם ערוב (יג) והוא בכלל הקנה: (כג) עצמה. ובאותו מקום ונקא, (יד) דבמקום אחר אי אפשר לערב

שער הציץ

(ז) וצ"ח בגמרא אברהם מה שכתב בגמ' זה: (ה) דרמקדרי: (ו) רשבי"א, דאם הוא מקום המשתמר אין צריך להביאו לביתו, אלא מניחו שם וקשצו בין השמשות דיום שני יקנה לו מילא ליום השני גס"כ: (ז) דגם בפת דינא הוא דאנו מועיל אלא אב"ן חוליו לשם בסוף יום ראשון ומנח שם עד לאחר בין-השמשות של יום שני, וכ"ל: (ח) רשבי"א, וכן מוכח ברשבי"א בחדושי וכן כתב הש"י, אכן מצבדות-הקדש לקאורה לא משמע כן, דצריך עיון: (ט) רשבי"א, וגם דאסור משום מקרי שבתה בשבתא: (י) רשבי"א, וכן מוכח ברשבי"א בחדושי: (יא) כן כתב בעבודת-הקדש, והחזירא דהביא שתי דעות בגמ' זה, והיה אף בעבודת-הקדש, שעשהו להלכת, נראה שהיה עקר לפני החושש, מפני מקום נראה דיש לחש להחמיר מאד שתרשבי"א סתם לאסור, וגם לשון הטור והשלחן-ערוך שכתב באותו מקום, נראה שהם סבורים לאסור, וכן מצד בבית-מאיר להחמיר: (יב) אחרונים בשם הרשב"א: (יג) דאף דתחילת היום קונה ערוב ושבת מכינה לעצמה, כיון דצריך לקרות שם ערוב על הפת מבעוד יום הרי הקנה וכל זה מרש"י דבור הפתחיל קנה [מכין]: (יד) ואפשר עוד דאפילו ביום זה, כיון שבמחשבות מאות אשה להלך ממקום הראשון:

